

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-161.2025.03>

УДК 378.091.214:78

Бодрова Т. О., Горбенко С. С., Федоришин В. І.**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
У ЗМІСТІ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
“СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)”**

У статті висвітлено основні ціле-змістові та організаційно-методичні засади практичної підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у сфері музичного мистецтва, виявлено специфіку організації мистецько-освітньої діяльності аспірантів у контексті практико-орієнтованого підходу згідно чинних вимог та положень МОН України. Доведено, що практико-орієнтоване навчання засвідчується у здатності аспірантів самостійно, через внутрішній діалог та рефлексію бачити результати своєї діяльності, враховувати особистісні й професійні можливості вдосконалення.

Авторами визначено теоретичні засади освітньо-наукової програми, що полягають у: застосуванні інноваційних ідей у сфері теорії та методології музичного мистецтва, врахуванні тенденцій і процесів прогресивного розвитку мистецької освіти; використанні принципів і педагогічних умов мистецького навчання; впровадженні технології та методики творчого розвитку особистості засобами музики.

У статті представлено зміст виробничої науково-педагогічної практики, зафіксовано її програмні результати, а також приділено увагу зовнішнім та внутрішнім чинникам продуктивної мистецько-освітньої роботи зі студентами. Для фахового зростання аспірантів в практичній роботі авторами запропоновано до застосування інноваційний досвід сучасної європейської освіти. Суголосно світовій практиці підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти як викладачів-музикантів сформульовано низку принципів продуктивної практичної роботи зі студентами. До них віднесено: наявність мотивації до формування фахових компетентностей в контексті мистецько-освітньої роботи зі студентами; володіння методичним інструментарієм мистецько-освітньої роботи, в т.ч. застосування у навчанні інноваційних технологій педагогіки вищої школи (педагогічне моделювання, мистецько-освітнє проектування, рольові ігри, інтерактивне навчання тощо); поєднання навчання з активною концертно-сценічною діяльністю. як умови успішної мистецько-педагогічної праці та художньо-професійного успіху.

Ключові слова: освітньо-наукова програма, здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, практико-орієнтований підхід, виробнича науково-педагогічна практика, принципи мистецько-освітньої роботи.

Основним джерелом підготовки висококваліфікованих працівників розумової праці є третій рівень вищої освіти, навчання на якому здійснюється за освітньо-науковими програмами і відповідає реалізації принципу “навчання через дослідження” (В. Андрущенко, М. Вінницький, О. Дубасенюк, І. Линьова, І. Регейло). Оскільки підготовка докторів філософії є певною новацією для системи вищої освіти України, перед науковцями постало питання розробки нових організаційно-педагогічних та методичних умов її ефективного забезпечення. Навчання фахівців даного типу є одним із основних завдань наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти.

Як свідчить досвід науково-педагогічної діяльності провідних учених

України та світу, не можна успішно займатися дослідницькою роботою в галузі педагогіки та мистецької освіти, не усвідомивши достатньою мірою співвідношення теоретичного і практичного у навчанні. Це складна глобальна проблема педагогічної науки і від того, яким чином вона вирішується у засадничих документах залежить якість педагогічних інновацій, ефективність освітньої системи в цілому. Саме тому основним орієнтиром у педагогічних дослідженнях є основоположна теза про єдність теорії і практики [2; 5; 7; 10].

Метою даної наукової розвідки є висвітлення основних ціле-змістових та організаційно-методичних засад практичної підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у сфері музичного мистецтва.

Освітньо-професійне середовище навчання майбутніх докторів філософії у сфері музики відповідає стратегії УДУ імені Михайла Драгоманова у підготовці науковців, здатних розв'язувати складні й комплексні проблеми сучасної мистецької педагогіки засобами проведення власного наукового дослідження, що повинно мати актуальність, теоретичну новизну та вагоме практичне значення.

Специфікою освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти в галузі 01 Освіта спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво) є її спрямованість на гармонічне поєднання науково-дослідницького та виконавсько-практичного векторів. Тому навчальний процес за даною програмою спрямований, з одного боку, на вдосконалення наукових та професійних компетентностей аспірантів, а з іншого – на застосування ними набутого досвіду науково-дослідної роботи у мистецько-освітню практику.

Предметна сфера освітньо-наукової програми (ОНП) охоплює концепції та методологічні підходи до вивчення суспільних, психолого-педагогічних та фахових дисциплін, педагогічні умови та принципи навчання мистецтву на основі раціональних і емоційних, об'єктивних і суб'єктивних способів освоєння сучасного глобалізованого світу. У зв'язку з цим мета названої програми пов'язана із наданням послуг у галузі мистецької педагогіки для здійснення самостійної науково-пошукової діяльності в освіті і культурі. Зазначене знаходить резонанс зі стратегією розвитку Українського державного університету імені Михайла Драгоманова у підготовці науковців, здатних розв'язувати проблеми розвитку мистецько-освітнього процесу з позицій прогресивних ідей та актуального досвіду провідних науковців вчених світу.

Теоретичну основу ОНП складають: інноваційні підходи та прогресивні ідеї у сфері теорії та методології музичного мистецтва і, в першу чергу, його гуманістична парадигма; тенденції і процеси прогресивного розвитку мистецької освіти; принципи і педагогічні умови мистецького навчання; технології та методики творчого розвитку особистості засобами музики.

Освітньо-наукова програма забезпечує якісну підготовку докторів філософії згідно Національної рамки кваліфікацій. Згідно з національним класифікатором професій України ДК 003:2010 майбутній доктор філософії може бути працевлаштований у якості: викладача закладу вищої освіти, наукового співробітника в галузі мистецького (музичного) навчання, фахівця в

галузі культури, освіти та художньої (музичної) творчості.

Як бачимо, одним із видів працевлаштування випускників аспірантури є викладання музичних дисциплін у закладах вищої освіти. Майбутнім викладачам вишів належить особлива культурологічна місія носіїв високої професійної культури, мистецьких знань та педагогічної майстерності. Їм необхідно бути науково та методично озброєними у сфері мистецько-педагогічного новаторства та інноваційних мистецько-освітніх технологій. Розглядаючи підготовку науковців мистецько-освітнього профілю з позицій педагогічної та художньої творчості, перспективи самовдосконалення, сьогодні можна акцентувати увагу на гармонізації таких суто практичних чинників успішної фахової діяльності як актуальність, ефективність, доцільність, оптимальність, продуктивність, креативність.

Практична підготовка докторів філософії є дієвим інструментом спонукання їх до вироблення власної наукової позиції через набутий досвід вивчення і застосування прогресивних соціальних і художніх ідей, педагогічних технологій, новітніх мистецько-освітніх методик. Практична діяльність аспірантів, майбутніх викладачів вищої школи спрямована на виконання результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою. Вагоме значення для їх продуктивної діяльності набувають результати навчання, що відображають:

- знання методологічних засад, теоретичних основ провідних методик і технологій педагогіки мистецтва, найважливіших підходів до розвитку музично-освітнього процесу;

- уміння організовувати освітній і дослідницький процес, застосовуючи набуті знання із суспільних наук, мистецької педагогіки і психології, а також з мистецтвознавства та музичного виконавства;

- застосування комплексу методичних умінь викладання фахових дисциплін (хорове та симфонічне диригування, вокал, спеціальний інструмент);

- демонстрацію умінь публічного ділового спілкування з проблем музичного мистецтва, обґрунтовування власної світоглядної позиції у мистецько-педагогічній взаємодії;

- володіння майстерністю гри на музичних інструментах, керівництва музичними колективами (ансамбль, хор, оркестр), уміннями вирішення художніх завдань згідно кваліфікації у процесі інтерпретації музичних творів;

- здатність використовувати здобутий науковий та практичний досвід у розробці прогресивних методик музичного навчання.

У такому контексті критерієм істини та мірою здатності адекватно реагувати на виклики сьогодення виступає практика у вигляді виду навчально-професійної діяльності, що передбачає зв'язок педагога як суб'єкта активної освітньої дії з навчальним мистецьким середовищем (Т. Бодрова, М. Букач, Н. Гузій, Г. Падалка, О. Ростовський, В. Черкасов, О. Щолокова).

Тому виробнича науково-педагогічна практика, що проводиться у V семестрі навчання здобувачів ступеня доктора філософії у сфері музичного

мистецтва, стає незамінною складовою їх професійно-практичного становлення. Вона здійснюється на мистецьких кафедрах факультету мистецтв УДУ імені Михайла Драгоманова та відповідає фаховій кваліфікації аспіранта. У межах проходження практики з урахуванням спеціалізації з музичного мистецтва в роботі зі студентами, для аспірантів створюються умови, що сприяють ефективному застосуванню власного художньо-педагогічного досвіду, реалізації набутих наукових знань, вмінь пошукової роботи.

Мета науково-педагогічної практики – формування готовності аспірантів до здійснення мистецько-освітньої та науково-дослідної діяльності у закладах вищої освіти. Її *основними завданнями є*:

- постановка і вирішення науково-дослідних задач з теорії та практики мистецької освіти;
- збагачення і поглиблення теоретико-методологічних та практичних знань у процесі мистецько-освітньої роботи зі студентами;
- ведення наукових досліджень (здійснення пошукової роботи та апробація її результатів);
- розвиток потреби у самоосвіті, самовихованні, науковому самовдосконаленні та творчій самореалізації;
- оволодіння досвідом використання на практиці інноваційних педагогічних технологій та сучасних методик музичного навчання.

Зміст виробничої науково-педагогічної практики включає навчально-методичну та науково-дослідну роботу.

Навчально-методичний блок передбачає: ознайомлення з роботою кафедри (вивчення навчальних програм окремих дисциплін, планів роботи тощо); аналіз стану методичного та матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів, аудиторій; участь у засіданнях профільних кафедр, роботі методичних та науково-практичних семінарів, у проведенні фестивалів і конкурсів; аналіз відвіданих навчальних занять; підготовку навчального матеріалу, розробка планів-конспектів індивідуальних та групових занять, сценаріїв власних майстер-класів; проведення 2-х занять зі студентами.

Науково-дослідницький блок обумовлює: проведення дослідницької роботи на обраних експериментальних базах; апробація діагностичного інструментарію проведення експериментальної роботи у відповідності від мети і завдань наукового дослідження; систематизацію, викладення і публічну презентацію ходу або результатів здійсненої науково-дослідної роботи; підготовку матеріалів для наукової (методичної) публікації у вигляді статті, рекомендацій, зразків конспектів тощо; роботу з інформаційно-комунікаційними ресурсами (Інтернет).

Для отримання аспірантами вищезазначених результатів конче необхідним стає орієнтація на *практико-орієнтований підхід* в організації та змістовому наповненні навчально-професійної діяльності.

Така методологічна платформа – засіб посилення практичної компоненти, що здатна забезпечити максимальне наближення до майбутньої професійної

діяльності вже під час навчання (С. Вітвицька, І. Дичківська, І. Зязюн, С. Литвиненко, Н. Ничкало, І. Підласий).

Сутність практико-орієнтованого підходу полягає у здійсненні навчального процесу в контексті майбутньої професії за допомогою відтворення у формах і методах навчальної діяльності здобувачів вищої освіти реальних психолого-педагогічних ситуацій, вирішення конкретних професійних завдань. Науковцями доведено, що тільки оволодіваючи набором практичних дій, представлених у культурі, людина набуває свого соціального статусу [6].

Саме практико-орієнтований підхід дозволяє моделювати предметний зміст та забезпечує умови трансформації навчальної діяльності здобувача у професійну спроможність його як фахівця.

Так, досліджуючи інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти, І. Зязюн вказує, що основною характеристикою практико-орієнтованого підходу в освіті є відтворення реальних професійних ситуацій у фаховому навчанні коли здобувач як суб'єкт педагогічної дії поставлений в активну позицію через впровадження у навчальний процес професійно-орієнтованих форм, методів і засобів [6].

Сучасний темп життя диктує вимоги швидкого вирішення гострих актуальних питань, блискавичної орієнтації у професійних проблемах, здатності якнайшвидше створити і запропонувати до впровадження певний мистецько-освітній продукт. Якщо продуктивну практичну підготовку фахівців мистецько-освітнього профілю розглядати з позицій педагогічної творчості, професійної перспективи та самовдосконалення, то можна визначити певні домінантні умови, за яких очікуватиметься успішний результат. Це: володіння оригінальними педагогічними техніками, спроможність до педагогічної імпровізації в нестандартних ситуаціях, здатність до саморозвитку з урахуванням фактору мінливості освітніх обставин (В. Андрущенко, І. Бех, С. Горбенко, Н. Дем'яненко, А. Козир, О. Пехота, С. Сисоєва, В. Федоришин).

Для з'ясування продуктивного потенціалу застосованого підходу у контексті вищезазначеного слід звернутися до можливостей практичної педагогіки. Ця освітня сфера є дуже актуальною сьогодні, адже її головна новація – отримання продукту найвищої якості за мінімальний час на засадах раціональності й ґрунтовності [9, с. 164].

Досвід засвідчує, що практико-орієнтований підхід у освітньо-науковій підготовці аспірантів доцільно застосовувати в оволодінні мобільною системою професійних знань та фахових умінь, у розвитку неповторних індивідуальних особливостей майбутнього викладача як педагога-музиканта. Багатоваріантність такої підготовки аспірантів (власний вибір елективних навчальних курсів, свобода визначення теми наукового дослідження, дотримання вимог технології та знання чіткого алгоритму навчальної роботи як руху до мети, добір оптимальних та нестандартних форм і засобів роботи на виробничих практиках) є важливою умовою продуктивності дій [3, с. 5].

Впровадження практико-орієнтованого підходу у навчанні має свою специфіку. Так, підготовка майбутніх викладачів-науковців як педагогів-

музикантів стане, на нашу думку, більш ефективною при врахуванні особливостей взаємодії зовнішнього та внутрішнього чинників навчання. Вважаємо, що продуктивність дій педагога можна забезпечити через:

– взаємозв'язок загальнопедагогічного, методичного та мистецького елементів фахового навчання, що мають відкритий, взаємообумовлений характер і представляють певну цілісність (*зовнішній чинник*);

– наявність у кожного аспіранта власного особистісного ресурсу як сукупності об'єктивно існуючих умов і засобів, необхідних для реалізації потенціалу майбутнього науковця-фахівця, що акумулює комплекс його професійних знань та умінь, сили та здібності (фізичні, інтелектуальні, духовно-моральні, художньо-естетичні) для реалізації поставлених цілей та мистецько-педагогічних завдань (*внутрішній чинник*).

Вважаємо, що на ролі другого, внутрішнього чинника, слід зупинитись більш детально, розтлумачивши його значення у підтримці належного рівня виконавської майстерності майбутніх викладачів як музикантів. Адже музично-виконавська діяльність пов'язана із серйозними фізичними й емоційними випробуваннями. Аби уникнути перевантаження необхідно звертати увагу на такі вагомні фактори як: дотримання комфортного режиму життєдіяльності, збереження відчуття меж емоційної та фізичної стійкості у визначенні особистих ритмів навчання та відпочинку; контроль за чергуванням фаз фізичної і розумової діяльності, знання закономірностей м'язового напруження-розслаблення рухового апарату музиканта під час репетицій та концертних виступів тощо [11].

У практичній площині наявність особистісного ресурсу (у тому числі музично-виконавських якостей) забезпечується багатством внутрішнього світу аспіранта як суб'єкта педагогічної взаємодії, різноманітністю засобів (комунікативних, сугестивних), за допомогою яких можна здійснювати персоналізуючий вплив на студентів у процесі мистецько-освітньої діяльності [1; 4; 8].

Для фахового зростання аспірантів в практичній сфері та досягнення належних і дієвих результатів намагаємося запозичувати інноваційний досвід сучасної європейської освіти. Це нові формати навчальних ресурсів: подкаст, відеокаст, цифрова розповідь (сторітеллінг), інфографіка, динамічна програма, QR-коди, ментальні карти, хмарний інструментарій тощо. Названі засоби мають низку переваг у порівнянні з традиційними електронними підручниками, презентаціями та відеолекціями, яка полягає у пристосуванні до мобільного навчання (через застосування мобільних пристроїв) тощо.

Поширеною інформаційною технологією в освіті на сьогодні є МООС (mass open online courses) – масові відкриті онлайн-курси. Це одна з найпопулярніших і найбільш перспективних тенденцій у світовій освіті. Цю технологію розглядаємо як новий формат онлайн-навчання. МООС надають можливість безкоштовно вивчити дисципліну в зручний час.

Опановування онлайн-платформами дозволяє налагодити дистанційну комунікацію наукового керівника та аспіранта, готувати онлайн-опитування із

використанням однієї з таких платформ як Kahoot!, Mentimeter. Широке коло учасників таких зустрічей дозволяє аспірантам різних років навчання обмінятися між собою досвідом та почути авторитетну думку старших колег.

Одним із засобів швидкого доступу до якісних електронних освітніх ресурсів є інституційні репозитарії наукових установ та навчальних закладів, зокрема депозитарій УДУ імені Михайла Драгоманова, які використовуються постійному режимі. Такі особливі електронні бібліотеки значно підвищують рівень надання інформаційних послуг, а саме: сприяють ефективному доступу до наявних електронних інформаційних ресурсів у мережі Інтернет, насамперед до бібліотек періодичних видань, а також до зарубіжних електронних ресурсів; забезпечують якісно новий рівень задоволення інформаційних потреб студентів та науковців завдяки використанню новітніх – інформаційних технологій.

Враховуючи вищезазначене, стверджуємо, що вимога сучасного продуктивного життя отримати якісний продукт за мінімальний час актуалізує застосування низки *принципів практичної підготовки* здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти як викладачів-музикантів. Дозволимо собі виокремити домінантні, до яких відносимо: *наявність мотивації* до формування фахових компетентностей в контексті мистецько-освітньої роботи зі студентами, що охоплює різні види спонук (мотиви, потреби, інтереси, прагнення, мотиваційні установки); *володіння методичним інструментарієм* мистецько-освітньої роботи, зокрема застосування у навчанні інноваційних технологій педагогіки вищої школи (педагогічне моделювання, мистецько-освітнє проектування, рольові ігри, інтерактивне навчання тощо); *поєднання навчання* з активною концертно-сценічною діяльністю як умови успішної мистецько-педагогічної праці та художньо-професійного успіху.

Отже, головну ідею практичної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти можна сформулювати таким чином: сучасний стан підготовленості аспіранта до науково-педагогічної діяльності у сфері музичного мистецтва варто оптимізувати шляхом активізації продуктивно-практичної складової, що визначається здатністю задовольняти обумовлені чи прогнозовані потреби суспільства в фахівцях мистецько-освітнього профілю, здатних до ініціювання, наукового обґрунтування, розробки й реалізації цікавих художніх ідей.

Таким чином, результатом практико-орієнтованого підходу, який є базисним для розробки освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти у сфері музичного мистецтва є оволодіння принципами, методами й прийомами продуктивної педагогічної діяльності для виконання функцій сучасного педагога в умовах ринку праці. Взаємодія внутрішнього і зовнішнього чинників практико-орієнтованого підходу у підготовці педагогів-музикантів формує певний інтегральний освітній продукт, що виявляється у розвитку науковців нового типу, здатних конкурувати на ринку мистецько-освітніх послуг. Володіння аспірантами комплексом необхідних для викладацької роботи фахових знань, умінь та особистісних

якостей є практичним результатом ефективної практичної підготовки, свідченням готовності майбутніх докторів філософії як викладачів вищої школи до професійної діяльності засобами музичного мистецтва.

Використана література :

1. Бодрова Т. О. Виробничо-практична підготовка студентів до діяльності у сфері мистецької освіти: актуальні аспекти. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки* / ред. кол. : В. Ф. Черкасов, В. Н. Радул, Н. С. Савченко та ін. Кропивницький : РВВ ЦДПУ імені В. Винниченка. 2021. Вип. 197. С. 41-49.
2. Винницький М. Впровадження третього циклу вищої освіти – ключ до успіху Болонського процесу. *Вища школа*. 2008. № 12. С. 20-27.
3. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
4. Горбенко С. С. Основи методики музичної освіти : особистісний дискурс : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 206 с.
5. Дубасенюк О. Підготовка докторів філософії у сфері педагогічної освіти. *Інноваційний розвиток вищої освіти : глобальний, європейський та національний виміри змін* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 квітня 2019 р., м. Суми). Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. Т. 1. С. 105-108.
6. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. *Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи* : монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ : Віпол, 2000. 636 с.
7. Линьова І. О. Оцінювання якості підготовки докторів філософії в контексті євроінтеграції. Ч. I / за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2018. С. 157-168.
8. Олексюк О. М., Бондаренко Л. А. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі : навч. посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2018. 112 с.
9. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків : Вид. група "Основа", 2009. 360 с.
10. Регейло І. Тенденції докторської підготовки в європейському освітньому просторі. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 2-3 (16-17). С. 158-165.
11. Федоришин В. І. Акмеологічний аспект підготовки викладачів мистецьких дисциплін у контексті європейського освітнього простору. *Молодь і ринок : збірник наук. праць*. Дрогобич, 2012. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. С. 50-53.

References :

1. Bodrova T. O. (2021). Vyrobnyncho-praktychna pidhotovka studentiv do diialnosti u sferi mystetskoï osvity: aktualni aspekty. *Naukovi zapysky. Seriya : Pedagogichni nauky* / red. kol. : V. F. Cherkasov, V. N. Radul, N. S. Savchenko ta in. Kropyvnytskyi : RVV TsDPU imeni V. Vynnychenka. Vyp. 197. S. 41-49 [in Ukrainian].
2. Vynnytskyi M. (2008). Vprovadzhenia tretogo tsyklu vyshchoi osvity – kluch do uspikhu Bolonskoho protsesu [The introduction of the third cycle of higher education is the key to the success of the Bologna Process]. *Vyshcha shkola*. № 12. S. 20-27 [in Ukrainian].
3. Vitvytska S. S. (2005). Praktykum z pedahohiky vyshchoi shkoly : navchalnyi posibnyk za modulno-reitynhovoiu systemoiu navchannia dlia studentiv mahistratury [Practicum on Higher Education Pedagogy : A Study Guide on the Modular-Rating System of Education for Master's Students]. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury. 396 s. [in Ukrainian].
4. Horbenko S. S. (2024). Osnovy metodyky muzychnoi osvity : osobystisnyi dyskurs [Fundamentals of music education methodology : personal discourse] : navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv : Vyd-vo UDU imeni M. P. Drahomanova. 206 s. [in Ukrainian].
5. Dubaseniuk O. (2019). Pidhotovka doktoriv filosofii u sferi pedahohichnoi osvity [Training of Doctors of Philosophy in the field of pedagogical education]. *Innovatsiyni rozvytok vyshchoi osvity : hlobalnyi, yevropeyskyi ta natsionalnyi vymiry zmin* : materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii

- (16-17 kvitnia 2019 r., m. Sumy). Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. T. 1. S. 105-108 [in Ukrainian].
6. Ziazun I. A. (2000). Intelektualno tvorchyi rozvytok osobystosti v umovakh neperervnoi osvity [Intellectual and creative development of the individual in conditions of continuing education]. Neperervna profesiina osvita: problemy, poshuky, perspektyvy : monohrafiia / za red. I. A. Ziazuna. Kyiv : Vipol. 636 s. [in Ukrainian].
 7. Lynova I. O. (2018). Otsiniuvannia yakosti pidhotovky doktoriv filosofii v konteksti yevrointehratsii [Assessing the quality of training of doctors of philosophy in the context of European integration]. Ch. I / za red. V. Luhovoho, Zh. Talanovoi. Kyiv : In-t vyshchoi osvity NAPN Ukrainy. S. 157-168 [in Ukrainian].
 8. Oleksiuk O. M., Bondarenko L. A. (2018). Metodyka vykladannia muzychnykh dystsyplin u vyshchii shkoli [Methodology of teaching music disciplines in higher education] : navch. posibnyk. Kyiv : Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka. 112 s. [in Ukrainian].
 9. Pidlasyi I. P. (2009). Produktivnyi pedahoh. Nastilna knyha vchytelia [Productive Educator. Teacher's Desk Book]. Kharkiv : Vyd. hrupa "Osnova". 360 s. [in Ukrainian].
 10. Reheilo I. (2013). Tendentsii doktorskoi pidhotovky v yevropeiskomu osvitnomu prostori [Trends in doctoral training in the European educational space]. *Porivnialno-pedahohichni studii*. № 2-3 (16-17). S. 158-165 [in Ukrainian].
 11. Fedoryshyn V. I. (2012). Akmeolohichni aspekt pidhotovky vykladachiv mystetskykh dystsyplin u konteksti yevropeiskoho osvitnoho prostoru [Acmeological aspect of training teachers of artistic disciplines in the context of the European educational space]. *Molod i rynok* : zbirnyk nauk. prats. Drohobych. Drohobyskyi derzhavnyi pedahohichniyi universytet imeni Ivana Franka. S. 50-53 [in Ukrainian].

T. BODROVA, S. GORBENKO, V. FEDORYSHYN. Practical training of applicants for the third level of higher education in the content of the educational-scientific program Secondary education "Musical art".

The article highlights the main objective-content and organizational-methodological principles of practical training of candidates for the degree of Doctor of Philosophy in the field of musical art, reveals the specifics of organizing the artistic and educational activities of postgraduate students in the context of a practice-oriented approach in accordance with the current requirements and regulations of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

Practice-oriented training of postgraduate students is understood as the ability to independently, through internal dialogue and reflection, to see the results of one's activities, and to take into account personal and professional opportunities for improvement.

The authors define the theoretical foundations of the educational and scientific program: the application of innovative ideas in the field of theory and methodology of musical art, taking into account trends and processes of progressive development of artistic education; the use of principles and pedagogical conditions of artistic training; the introduction of technology and methods of creative development of the individual through music.

For the purpose of professional growth of postgraduate students in practical work, it is proposed to apply innovative experience of modern European education. The authors of the educational and scientific program for training specialists of the third (educational and scientific) level of higher education formulate the principles of productive practical work with students. These are: the presence of motivation to form professional competencies in the context of artistic and educational work with students; possession of methodological tools for artistic and educational work (application of innovative technologies of higher school pedagogy in teaching – pedagogical modeling, artistic and educational design, role-playing games, interactive learning; combination of training with active concert activities for the implementation of successful artistic and pedagogical work and obtaining artistic and professional success.

Keywords: *educational-scientific program, applicants for the third (professional-scientific) level of higher education, practice-oriented approach, production scientific-pedagogical practice, principles of artistic-educational work.*